

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

mw. C.M.J. Toenink

BEL/OMB

Telefoonnummer +31235145349

toeninkc@noord-holland.nl

1 | 8

**Betreft: Provinciaal Uitvoeringsplan Schone Lucht Akkoord (SLA)
2022**

Verzenddatum

- 1 JUNI 2022

Kenmerk

1833225/1833299

Geachte leden,

Uw kenmerk

Graag informeren wij u over het provinciale Uitvoeringsplan Schone Lucht Akkoord (SLA) 2022. De ondertekenaars van het SLA hebben met elkaar afgesproken om, ieder op basis van haar eigen taken en bevoegdheden, zich in te zetten voor een betere luchtkwaliteit in Nederland. Dit doen we met maatregelen binnen verschillende thema's en/of sectoren. Dit uitvoeringsplan is ingestoken vanuit onze rol als bevoegd gezag op het gebied van schone luchtbeleid.

Iedere SLA-deelnemer dient in een jaarlijks uitvoeringsplan de maatregelen per thema en/of sector verder uit te werken. In het voorliggende document staan onze plannen voor 2022. Het geeft aan waar de provincie zich dit jaar op richt voor de luchtkwaliteitsmaatregelen in het SLA. Het is in hoofdzaak een voortzetting van de maatregelen die zijn ingezet in het Uitvoeringsplan 2021, dat op 9 maart 2021 is vastgesteld door Gedeputeerde Staten (1581438/1581444).

Structuur van deze brief

We lichten het uitvoeringsplan als volgt toe:

- 1) Onze speerpunten voor 2022
- 2) Achtergrond van het SLA
- 3) Toelichting op het uitvoeringsplan
- 4) Financiën

1) Onze speerpunten voor 2022

Voor de provincie Noord-Holland zijn voor het jaar 2022 met name de thema's industrie, mobiliteit en mobiele werktuigen van belang, omdat zich hier voor de provincie de grootste mogelijkheden tot emissiereductie voordoen. Daarnaast start in 2022, in het kader van de

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

SLA-themagroep hoogblootgestelde locaties, een pilotonderzoek in de IJmondregio. Doel van deze pilot is om met verschillende medeoverheden, ieder vanuit haar eigen taken en bevoegdheden, te onderzoeken waar mogelijkheden zijn om de luchtkwaliteit in de IJmondregio te verbeteren. Tenslotte onderzoekt de provincie op welke wijze we in 2022 het programma Hollandse Luchten verder kunnen uitbreiden. In dit programma meten inwoners zelf de luchtkwaliteit.

2) Achtergrond SLA

Deelnemers en doelstellingen

In 2020 heeft de provincie Noord-Holland, samen met de Rijksoverheid en een groot aantal provincies en gemeenten, het Schone Lucht Akkoord (SLA) ondertekend¹. Bij de aftrap van het SLA in 2020 deden 46 partijen mee. Eind 2021 stond de teller op 100 (inclusief alle provincies). De belangrijkste doelstelling van het SLA is het samenwerken aan een permanente verbetering van de luchtkwaliteit om zo gezondheidswinst voor iedereen in Nederland te realiseren. Hierbij wordt toegewerkt naar de advieswaarden van de World Health Organization (WHO) voor stikstofdioxide (NO₂) en fijnstof (PM₁₀ en PM_{2,5}) in 2030².

Maatregelen voor verschillende sectoren en thema's

In het SLA worden maatregelen voorgesteld om de luchtkwaliteit te verbeteren door emissies te verlagen vanuit verschillende sectoren zoals (weg)verkeer, landbouw, scheepvaart, industrie en consumenten. Sectorale themagroepen werken deze mogelijkheden verder uit. Per sector zijn een aantal algemene maatregelen gedefinieerd om emissiereductie te bewerkstelligen. Iedere SLA-deelnemer werkt deze algemene maatregelen (indient relevant en van toepassing) verder uit in een uitvoeringsplan. Daarnaast zijn er binnen het SLA specifieke themagroepen die zich bezighouden met een bepaald thema voor luchtkwaliteit, bijvoorbeeld hoogblootgestelde locaties, participatie en internationale samenwerking.

Verbondenheid met andere beleidsvelden

Het SLA is nauw verweven met andere beleidsdoelen. Zo zorgen bijvoorbeeld het klimaatakkoord, de stikstofaanpak, lokale verkeers- en vervoersplannen, regionale energiestrategieën en verduurzaming van mobiliteit en de landbouw ook voor gezondheidswinst door schonere lucht. Het SLA maakt de daarmee gepaard gaande gezondheidswinst zichtbaar en voegt waar nodig maatregelen toe. Op deze manier kunnen

¹ In de GS-vergadering van 17 december 2019 (kenmerk 1310610/1310640) is door Gedeputeerde Staten besloten om als provincie het SLA aan te gaan.

² Het SLA richt zich in eerste instantie op het behalen van de (voormalige) WHO-advieswaarden uit 2005 voor stikstofdioxide en fijnstof (PM₁₀ en PM_{2,5}) in 2030. Daarbij is in het SLA opgenomen, dat als er nieuwe advieswaarden worden vastgesteld, bekeken zal worden wat de gevolgen hiervan zijn voor het SLA. Momenteel wordt door het RIVM onderzocht hoe de nieuwe WHO-advieswaarden (uit 2021) bij het SLA kunnen worden betrokken. De resultaten hiervan worden in de zomer van 2022 verwacht.

de verschillende programma's elkaar ondersteunen, inspireren en waar nodig versterken.

Monitoren van de voortgang

Het RIVM voert tweejaarlijks een landelijke voortgangsmeting uit om de voortgang van het SLA te monitoren. In maart 2022 zijn de resultaten beschikbaar gekomen van de eerste doorrekening die het RIVM in dit kader heeft gemaakt. Over de resultaten van de voortgangsmeting informeren wij u in een separate Statenbrief (1833225/1833764). De resultaten van de eerste voortgangsmeting geven aan dat we momenteel goed op koers liggen om de SLA-doelstellingen te behalen.

3) Toelichting op het provinciaal Uitvoeringsplan 2022

Hieronder geven wij per onderwerp aan waar de inspanningen van de provincie zich op richten. Dit is op hoofdlijnen. Voor een verdere verdieping en meer context verwijzen wij u naar bijlage 1 (toelichting Uitvoeringsplan).

Mobiliteit

Het wegverkeer is een aanzienlijk bron voor emissie van NO₂ (stikstofdioxide) en fijnstof naar de lucht. De aanpak onder het SLA richt zich voornamelijk op het verminderen van de inzet van (oude) dieselmotoren en het stimuleren van schonere alternatieven. Hierbij sluiten we, waar mogelijk, aan bij de maatregelen uit het Klimaatakkoord. Denk hierbij aan elektrificatie, lokaal beleid voor het stimuleren van schone en actieve mobiliteit, schoon openbaar vervoer, duurzame logistiek en een slimme ruimtelijke inrichting. Daarnaast zet de Rijksoverheid in op een verdere aanscherping van de Europese emissie-eisen voor voertuigen en een verdere verbetering van de monitoring en het toezicht in Nederland.

De inzet van de provincie voor mobiliteit in relatie tot het SLA richt zich met name op verbinden, verminderen, verbeteren en veranderen. Het verbinden in de eigen organisatie, maar ook in de regio. Hierdoor kunnen verschillende programma's en projecten elkaar ondersteunen, aanvullen en waar mogelijk versterken. Het verminderen, veranderen en verbeteren komt voort uit het mobiliteitsbeleid waar de provincie op inzet; dit richt zich onder andere op een mobiliteitstransitie en wordt verder vormgegeven in bijvoorbeeld het Perspectief Mobiliteit. Eind 2021 is, binnen het SLA-verband, de themagroep mobiliteit van start gegaan. De provincie neemt actief deel aan deze themagroep door de inzet van een beleidsmedewerker mobiliteit. De komende maanden moeten de doelstellingen van de themagroep Mobiliteit verder worden uitgewerkt.

Industrie

In het SLA zijn maatregelen opgenomen voor de industrie. Sommige van deze maatregelen worden uitgevoerd door provincies en gemeenten omdat zij bevoegd gezag zijn, voor andere maatregelen is het Rijk verantwoordelijk.

De inzet van de provincie op dit thema is vooral gericht op het opnemen van scherpere emissie-eisen in vergunningen en verdere versterking van toezicht en handhaving. De provincie was in 2021 ambtelijk voorzitter van de themagroep Industrie onder het SLA. Vanuit de themagroep Industrie is een verkenning uitgevoerd om een beter beeld te krijgen hoe streng op dit moment wordt vergund en waar de behoefte lag voor provincies en gemeenten. De aanbevelingen die uit deze verkenning zijn voortgekomen worden door de provincie momenteel nader uitgewerkt. Zo is door de themagroep Industrie een modeltekst ten behoeve van scherp vergunnen voor het VTH-beleid opgesteld. Deze modeltekst is opgenomen in de provinciale beleidsnota uitvoering en handhaving Noord-Holland 2022 (1554077/1743045) die op 7 december 2021 is vastgesteld.

De provincie Noord-Holland is in 2022 gestart met een pilot 'Scherp vergunnen'. Hierbij wordt, in navolging op de ontwikkelingen in het Tata Steel dossier, voor verschillende bedrijven gekeken wat de haalbaarheid is van scherper vergunnen. Binnen de pilot wordt geïnventariseerd wat de mogelijke juridische en financiële consequenties kunnen zijn van scherper vergunnen binnen de kaders van de wet- en regelgeving. Bij het uiteindelijk vaststellen van een milieumaatregel worden verschillende criteria meegewogen; zoals beschikbare technieken, kosteneffectiviteit (economische haalbaarheid), lokale milieumomstandigheden en een integrale afweging van de milieueffecten (effect op gezondheid, klimaat, stikstof, afval). Vanuit de pilot moet duidelijk worden welke keuzes er voor 2023 en verder gemaakt kunnen worden.

Verder is de SLA-themagroep Industrie in 2021 gestart met een verkenning in hoeverre een betere handhaving van regelgeving voor de industrie kan leiden tot verdere emissiereductie van schadelijke stoffen. Een adviesbureau (Royal HaskoningDHV) voert hiervoor een voorverkenning uit. Het resultaat wordt in de loop van 2022 verwacht. Als daar belangrijke kansen uit volgen, zal de provincie daar in de navolgende jaren uitvoering aan geven.

Mobiele werktuigen

Mobiele werktuigen zoals bouwmachines, heftrucks en aggregaten vormen, ondanks hun beperkte aantal, een relevante bron van luchtverontreiniging. Doel is om de transitie naar 0-emissie mobiele werktuigen te versnellen. De te nemen maatregelen komen met name

voort vanuit de rol van de provincie als opdrachtgever naar contractpartijen en vanuit haar VTH-taken als bevoegd gezag voor provinciale inrichtingen. Evenals bij het wegverkeer zijn de Europese emissie-eisen van groot belang voor de afname van de emissies van mobiele werktuigen.

De inzet van de provincie ligt voornamelijk op het vlak van het opnemen van emissie-eisen bij aanbestedingen. Dit wordt gedaan door het opnemen van aanbestedingscriteria die (minimaal) overeen komen met de emissie-eisen van de Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI)-criteria. Daarnaast worden vanaf 2022 minimale emissie-eisen voor materieel en vrachtwagens opgenomen in de contracten die de provincie sluit met haar contractpartijen én wordt de milieukostenindicator (MKI) als gunningsinstrument standaard ingezet bij aanbestedingen. Vanuit haar rol als bevoegd gezag voor provinciale inrichtingen (VTH-taken) richt de inzet zich voornamelijk op het stimulerende spoor.

Binnenvaart en Havens

Rondom vaarwegen kan de luchtkwaliteit aanzienlijk minder goed zijn. De transitie naar 0-emissie binnenvaart, walstroom en schonere motoren en brandstoffen leveren een belangrijke gezondheidswinst. Een belangrijk deel van de verbetering van de luchtkwaliteit wordt gerealiseerd door de activiteiten van partijen uit de Green Deal Zeevaart, Binnenvaart en Havens. Provincie Noord-Holland heeft deze Green Deal eveneens ondertekend.

In het SLA is opgenomen dat de maatregelen voor binnenvaart met name van toepassing zijn voor partijen die substantiële scheep- en binnenvaartfaciliteiten hebben. Dit is voor provincie Noord-Holland minder van belang aangezien de provinciale organisatie zelf geen (binnen)havens heeft, maar wel kades en/of aanlegvoorzieningen. Als medeondertekenaar van de Green Deal én vanuit de gedachte dat alle luchtkwaliteitsverbetering winst is, acht de provincie het toch zinvol om te onderzoeken welke luchtkwaliteitsmaatregelen wij voor Binnenvaart en Havens kunnen meenemen. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld het plaatsen van walstroomvoorzieningen bij openbare ligplaatsen en passanten te stimuleren hiervan gebruik te maken. En verder door bij toekomstige ontwikkeling (binnen)havens alles zo duurzaam mogelijk in te richten. Hier ligt een koppeling met de Agenda Slimme en Schone Logistiek die loopt vanuit het beleidsveld mobiliteit.

Landbouw

Landbouw is een relevante bron van luchtmissies, zeker in bepaalde delen van Nederland. Dit komt zowel door de uitstoot van primair fijnstof en ook door secundair fijnstof via de uitstoot van ammoniak. Primair fijnstof is vooral afkomstig van veehouderijen, met name

pluimvee- en varkenshouderijen. Het aantal van deze bedrijven is in de provincie Noord-Holland relatief gezien gering. Bovendien is de provincie niet het bevoegd gezag voor de emissie-eisen van fijnstof voor deze bedrijven. Dit is belegd bij de gemeenten. Secundair fijnstof wordt vooral geëmitteerd door melkveehouderijen. Dit komt door de uitstoot van ammoniak. Vanuit de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) heeft de provincie een resultaatsverplichting om ammoniakuitstoot doelgericht te reduceren om de depositie in Natura 2000 gebieden te verminderen.

De inzet van de provincie op dit SLA-thema richt zich met name op het volgen van de ontwikkelingen binnen de diverse gremia. Ook worden de verschillende beleidssporen voor emissiereductie van stikstofhoudende stoffen naar de lucht zo goed mogelijk op elkaar aangesloten. Dit wordt onder andere gedaan door de deelname van een medewerker van het team landbouw van de provincie aan de landelijke SLA-werkgroepen landbouw en landbouwmonitoring.

Houtstook

Luchtvervuiling uit woningen, waaronder door houtrook, kan een aanzienlijke negatieve bijdrage leveren aan de (lokale) luchtkwaliteit. De in het SLA opgenomen maatregelen zijn met name gericht op voorlichting rondom houtstook. Hiervoor zijn met name gemeenten en/of het Rijk aan zet. De maatregelen voor de provincie liggen met name op het vlak van communiceren en, waar mogelijk, inbrengen van gezondheidseffecten van houtstook bij ruimtelijke plannen.

Participatie

Participatietrajecten kunnen ervoor zorgen dat de samenleving meer kennis heeft en zich meer bewust is van de oorzaken en gevolgen van slechte luchtkwaliteit. Maatregelen en goede voorbeelden van de samenleving kunnen een stimulans geven aan meer mensen om actief mee te doen. Voor een complex vraagstuk als luchtkwaliteit is samenwerking tussen overheid, bewoners, bedrijven en organisaties een randvoorwaarde voor succes.

Met het programma Hollandse Luchten, dat al sinds 2019 loopt, geeft de provincie zelf op actieve wijze invulling aan een participatietraject. Er zijn drie zogenoemde meetgemeenschappen. De provincie onderzoekt op welke wijze het project Hollandse Luchten verder kan worden uitgebreid met nieuwe meetgemeenschappen en hoe de opgedane kennis en expertise kan worden gedeeld met de andere deelnemers van het SLA.

Hoogblootgestelde locaties

In het SLA is afgesproken dat een aanpak voor hoogblootgestelde locaties wordt uitgewerkt. De provincie Noord-Holland heeft, samen met de IJmondgemeenten (vertegenwoordigd via OD IJmond), in 2021 actief deelgenomen aan de bijbehorende SLA-themagroep. Dit heeft er onder andere aan bijgedragen dat de IJmondregio eind 2021 is aangewezen als proeflocatie voor een gebiedsgerichte aanpak in het kader van hoogblootgestelde locaties.

Een nadere invulling van de pilot moet de komende maanden verder vorm krijgen onder andere door het opstellen van een plan van aanpak. Dit gebeurt samen met medeoverheden, zoals de IJmondgemeenten Beverwijk, Heemskerk, Velsen en het Rijk. Voorwaarde is nog wel dat de raden van de deelnemende IJmondgemeenten te zijner tijd nog moeten instemmen met het uiteindelijke plan van aanpak. Dit proces zal in 2022 worden doorlopen.

Koppeling met het programma gezonde leefomgeving

Het uitvoeringsplan van het SLA is verbonden met het programma Gezonde Leefomgeving, dat door ons is vastgesteld op 12 mei 2020. Door deze koppeling ondersteunen en versterken beide op zichzelf staande trajecten elkaar.

Financiën

Er zijn geen financiële consequenties voor de uitvoering van de maatregelen voorzien. De uitvoering van maatregelen valt volledig onder lopende zaken als het programma Gezonde Leefomgeving, het programma Tata Steel 2020-2050 en reguliere budgetten.

Regeling Specifieke Uitkering (SPUK) Schone Lucht Akkoord

Voor cofinanciering van maatregelen die door de SLA-deelnemers worden uitgevoerd, heeft de Rijksoverheid voor de periode 2020 t/m 2023 in totaal maximaal € 50 mln. gereserveerd. Deze middelen worden beschikbaar gesteld in de vorm van een Specifieke Uitkering (SPUK). Uitgangspunt voor de toekenning van de middelen vanuit het SPUK is dat de betrokken provincies en gemeenten tevens een eigen bijdrage in middelen en/of uren leveren. De cofinanciering vanuit het Rijk bedraagt maximaal 50%. Daarnaast moet de maatregel zijn opgenomen in het uitvoeringsplan van de betreffende overheid. Naast het voldoen aan de criteria kunnen aspecten zoals kosteneffectiviteit, opschaalbaarheid bij succes, verbinding met andere opgaven (klimaat, stikstof, energie etc.) eveneens van invloed zijn.

De provincie onderzoekt of het projecten kan aandragen in het kader van de SPUK Schone Lucht Akkoord. Hierbij kan worden gedacht aan de pilot scherp(er) vergunnen.

Tot slot

Het SLA loopt door tot 2030. Dat vraagt zowel binnen het akkoord als binnen het decentrale uitvoeringsplan om flexibiliteit zodat ingespeeld kan worden op veranderende omstandigheden en nieuwe ontwikkelingen. De wereld verandert snel. Zo kunnen nieuwe effectieve maatregelen worden ontwikkeld en kunnen de inzichten in de ontwikkeling van emissies en gezondheidseffecten de komende jaren nog wijzigen. Jaarlijks monitoren alle betrokken partijen daarom de voortgang van de maatregelen en identificeren zij nieuwe kansen. In de jaarlijks vast te stellen uitvoeringsplannen, ook van de provincie Noord-Holland, krijgen de nieuwe inzichten en maatregelen een plek.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

1 bijlage(n): Uitvoeringsplan 2022 Schone Lucht Akkoord